

GÖTEBORGS UNIVERSITET
PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN

Vikten av upplevd resursknapphet för beslutstrategier
Arian Ansari

Självständigt arbete 15 poäng
Fördjupningsarbete i psykologi
PC1546
Vårtermin 2016

Handledare: Carl-Christian
Trönberg

Vikten av upplevd resursknapphet för beslutstrategier

Arian Ansari

Sammanfattning. Denna studie undersökte effekten av upplevd resursknapphet på sätt att fatta beslut. En webbaserad enkät besvarades av 223 personer där majoriteten var studenter. Resultaten gav stöd till studiens huvudhypotes om att upplevd resursknapphet samvarierar negativt med tendenser att alltid sträva mot det bästa alternativet i beslutssituationer ($r = -.202, p = .002$). Däremot visades inget signifikant samband mellan upplevd resursknapphet under uppväxten och tendenser att alltid sträva mot det bästa alternativet i beslutssituationer. Slutsatsen var att individer som upplever resursknapphet tenderar att fokusera på de problem denna tillför snarare än att leta efter det bästa alternativet i en beslutssituation.

Beslut är något människor fattar dagligen. Dessa kan handla om allt från vad som ska ätas till middag till att välja karriär. Dessa beslut kan påverkas av många faktorer. Hur kommer det sig att somliga spenderar timmar på att bestämma det som ska ätas och fortfarande inte blir nöjda med beslutet, medan andra kan fatta stora beslut gällande karriärval snabbt och utan större ansträngning?

Forskning har visat att det förekommer individuella skillnader i sättet människor fattar beslut. Redan under femtiotalet diskuterade Simon (1956,1957) distinktionen mellan två beslutstrategier som presenterades som *maximering* och *satisfiering*. Begreppet maximering beskrevs som en beslutstrategi där individen ständigt söker efter det bästa alternativet i valsituationer vilket kräver en omfattande sökning av alla möjligheter. Begreppet satisfiering beskrevs som ett sökande efter det alternativ som var tillräckligt bra och att nöja sig med just det alternativet som uppfyller individens acceptansnivå i valsituationer. I föreliggande studie benämns personer med en maximerings-beslutsstrategi för *maximerare* och personer med satisfierings-beslutsstrategi för *satisfierare*.

Enligt Simon kunde det förväntade målet med maximering i valsituationer aldrig uppfyllas i praktiken, istället var satisfiering den sanna målsättningen i valsituationer eftersom människor då för att kunna tillfredsställa sina behov endast behövde enkla valprocesser. Detta grundade sig i Simons teori om "bounded rationality" som utgår från att individers rationalitet i valsituationer är begränsade, oberoende av intelligensnivå. Dessa begränsningar uppstår huvudsakligen av tre skäl: 1) Det förekommer alltid en begränsad mängd information om olika valmöjligheter och dess konsekvenser. 2) Individer är kognitivt begränsade för att kunna utvärdera och bearbeta den tillgängliga informationen om olika valmöjligheter. 3) Det råder alltid en tidsbegränsning i valsituationer. Av dessa skäl menade Simon att även de individer som avsåg att fatta rationella beslut var begränsade till satisfiering snarare än maximering vid beslut i människans komplexa miljö.

Schwartz et al. (2002) jämförde beslutsprocesserna mellan maximerare och satisfierare och fann att dessa beslutstrategier påverkade individen olika under beslutsprocesser, likaså vid utvärdering av beslutets utfall. På jakt efter det perfekta beslut utfallet lade maximerare mer tid, ansträngde sig och utforskade fler valmöjligheter än satisfierare under beslutsprocesser. Trots detta var maximerare i större

utsträckning missnöjda med sina beslutsutfall i jämförelse med satisfierare. Det visades även att maximeringstendenser var positivt korrelerade med ångerfullhet och depression, samtidigt som det korrelerade negativt med optimism och livstillfredsställelse. Schwartz et al. (2002) menade att dessa negativa känslor troligen grundade sig i ett ständigt rådande gap mellan en maximerares förväntningar som i verkligheten är ouppnåeliga och det faktiska utfallet av deras beslut. Ytterligare tendenser som att fantisera om icke existerande valmöjligheter i beslutssituationer, perfektionism och en benägenhet att ständigt jämföra sig med andra i sin omgivning visades vara påtagliga karaktärsdrag hos maximizer som också bidrog till lägre livstillfredsställelse (Schwartz et al., 2002).

Skillnader i beslutsstrategier uppmärksammades även av Iyengar et al. (2006) som fann att maximerare objektivt sett presterade bättre i valsituationer än satisfierare. Iyengar et al. (2006) kom fram till detta fynd genom att studera jobbsökningsprocesser hos sistaårsstudenter. Resultatet visade att studenter med maximeringstendenser lyckades få anställning med cirka 20 % högre ingångslön än satisfierare. Trots denna framgång var maximerare mindre nöjda med sina beslut kring anställningen än satisfierare och upplevde i större utsträckning negativa känslor under själva jakten på den perfekta arbetsplatsen.

I en studie fann Schwartz (2000) att ökade valmöjligheter i beslutssituationer kunde få negativa effekter på individens välmående. Han förklarade att ökade valmöjligheter gav upphov till en känsla av ångest då det upplevdes att risken ökade för att gå miste om andra bättre alternativ. Dessa negativa känslor tycktes huvudsakligen vara grundat i tre problem som uppstod vid ökade valmöjligheter; 1) Svårigheter att samla tillräckligt med information om olika valmöjligheter för att kunna fatta ett beslut. 2) Individens standard ökade kring vad som ansågs vara ett rimligt beslutsutfall. 3) Ett dåligt beslutsutfall ansågs enbart vara individens fel då hen borde varit kapabel att fatta ett bra beslut när så många valmöjligheter funnits att välja mellan.

I linje med detta fann även Iyengar och Lepper (2000) genom flertalet experiment att individer tenderade att fatta mindre optimala beslut och i vissa fall låta bli att fatta beslut allt eftersom valmöjligheterna ökade. Detta visades bland annat i ett av experimenten där kunder i matbutiker fick välja mellan tjugo respektive sex olika sylter. De kunder som exponerades för tjugo syltsorter tenderade att handla färre sylter och visade i större utsträckning ett missnöje över sitt köpbeslut, i jämförelse med de kunder som valde mellan sex sorters sylt. Vidare argumenterade även Iyengar och Lepper (2000) för att fler valmöjligheter ökade risken för att fatta mindre optimala beslut och att färre valmöjligheter möjliggjorde för individer att undvika potentiell ånger. Enligt Schwartz et al. (2002) ställde individer också högre krav på sina beslutsutfall allt eftersom valmöjligheterna ökade i beslutssituationer. Dessa högre krav kunde resultera i att även satisfierare då omedvetet gick i riktning mot att utveckla en maximering beslutsstrategi.

Vidare har även upplevd resursknapphet visat sig påverka människors beteenden och sätt att fatta beslut (Mullainathan, Shafir, & Zhao, 2013; Shah, Mullainathan & Shafir, 2012). Definitionen av begreppet resursknapphet har genom tiderna varit omdiskuterat inom olika akademiska discipliner (Roux, Godsmith & Bonezzi, 2015). I den föreliggande studien syftar resursknapphet till ett tillstånd där individens behov och önskningsar är större än det rådande resursutbudet (Cuesta, 2013) som i sin tur leder till en sämre levnadsstandard för individen (Booth, 1984).

Vid upplevd resursknapphet reducerades bland annat den kognitiva kapaciteten hos individer vilket visades i nedsatt problemlösningsförmåga, informationsbearbetning och logisk resonerande. Mullainathan, Shafir, och Zhao (2013) menade att denna reducering av kognitiv kapacitet grundade sig i en knapphetsrelaterad oro som tog en stor del av individens mentala resurser i anspråk och lämnade begränsat utrymme för andra uppgifter. Många kontraproduktiva beteenden och sätt att fatta beslut hos mindre bemedlade individer ansågs även vara en följd av denna kognitiva effekt.

Forskning har även visat att upplevd resurstillgänglighet under uppväxten kan ha en betydande roll för individens beteenden och sätt att fatta beslut i vuxen ålder. Genom att använda socioekonomisk status som en indikator för upplevd resurstillgänglighet (Belsky, Schlomer, & Ellis, 2012; Simpson, Griskevicius, Kuo, Sung, & Collins, 2012), visades att individer som vuxit upp i miljöer med lägre socioekonomisk status var mer impulsiva, tog fler risker och föll lättare för frestelser vid upplevd resursknapphet. Tvärtom var individer uppvuxna i miljöer med högre socioekonomisk status mindre impulsiva, tog färre risker och föll inte lika lätt för frestelser (Griskevicius et al., 2013). Detta låg även i linje med tidigare fynd av Griskevicius, Delton, Robertson och Tybur (2011) som fann att personer uppvuxna i miljöer med låg socioekonomisk status var mer benägna att få barn tidigare även om det kunde vara på bekostnad av karriär eller utbildning. Medan personer uppvuxna i miljöer med högre socioekonomisk status väntade med att skaffa barn för att kunna gå vidare i sina karriärer och utbildningar.

Dessa skillnader i beteenden och beslutstil förklarades även i termer av olika livsstrategier som individer utvecklade beroende på graden av upplevd resurstillgänglighet. Hårdare och mer oförutsägbara livsförhållanden förknippades med upplevd resursknapphet, vilket gav upphov till en snabb livsstrategi (Belsky, Houts, & Fearon, 2010; Ellis, 2004). En snabb livsstrategi definierades i sin tur av kortsiktig opportunistik och tendensen att välja direkta fördelar utan hänsyn till långsiktiga konsekvenser. Tvärtom kunde tryggare livsförhållanden med hög grad av upplevd resurstillgänglighet leda till att individer utvecklade en långsam livsstrategi som definierades av långsiktig planering och en förskjutning av tillfredsställelse i syfte att öka framtida fördelar (Griskevicius et al., 2013).

Iyengar et al. (2006) fann att studenter från toppuniversiteten i USA hade signifikant högre maximeringstendenser än andra studenter från övriga lärosäten trots att höga betyg inte korrelerade med maximeringstendenser. Då utbildningar på toppuniversiteten i USA är betydligt mer kostsamma än övriga lärosäten tillhörde studenter från toppuniversiteten rimligtvis en högre socioekonomisk skara. Med andra ord kunde ett rimligt antagande vara att dessa studenter upplevde lägre grad av resursknapphet samtidigt som de hade högre grader av maximeringstendenser.

I tidigare studier har maximeringstendenser mätts med hjälp av Schwartz et al. (2002) "Maximization Scale" vilket konstruerades utifrån Simons (1956) teori om de två distinkta beslutstrategierna maximering och satisfiering. Syftet med skalan var att undersöka om individens målsättning i valsituationer var maximering eller satisfiering.

Mätningar av upplevd resursknapphet har i sin tur tidigare utförts med hjälp av Griskevicius et al. (2011) som utgick från att socioekonomisk status fungerade som en lämplig indikator för upplevd resurstillgänglighet. Griskevicius et al. (2011) utformade sex olika påståenden som var avsedda att mäta individens socioekonomiska status i syfte att få en indikation av upplevd resurstillgänglighet.

Syftet med föreliggande studie var att bidra till ökad kunskap om hur olika faktorer som upplevd resurstillgänglighet påverkade individers beslutstrategier. För att bidra med ytterligare perspektiv till tidigare forskning, lades huvudfokus på att undersöka sambandet mellan upplevd resursknapphet och maximeringstendenser, vilket verkade vara ett outforskat samband sedan tidigare. Därmed utgjorde upplevd resursknapphet och maximeringstendenser den föreliggande studiens huvudvariabler och låg även till grund för frågeställningen; Hur påverkar upplevd resursknapphet individers maximeringstendenser?

Med bakgrund i tidigare forskning var ett rimligt antagande att upplevd resursknapphet samvarierade negativt med graden av maximeringstendenser (Hypotes 1). Vidare var ett rimligt antagande att det fanns en koppling mellan upplevd resursknapphet under uppväxten och maximeringstendenser (Hypotes 2).

Metod

Deltagare

Ett bekvämlighetsurval tillämpades vid rekrytering av respondenter, vilket gjordes via en offentlig grupp på det sociala mediet Facebook. Gruppen bestod mestadels av nuvarande och blivande studenter med koppling till Örebro universitet. Totalt 225 respondenter deltog i studien, varav två svarade ofullständigt och räknades som bortfall.

Av de 223 respondenter som räknades in i studien var 150 kvinnor, 73 män och en som identifierade sig som ”annat”. Åldrarna varierade mellan 19 och 44 år och medelåldern var 24,4 år ($s = 4,1$). Bland respondenterna hade 187 personer genomgått eftergymnasial/högskoleutbildning och 36 gymnasialutbildning. Vidare var 191 av respondenterna studenter i nuläget och 33 icke-studenter.

Instrument

Studiens instrument var en webbaserad enkät som bestod av två delar. Första delen bestod av sex påståenden som var kopplade till socioekonomisk status och hämtades från Griskevicius, Delton, Robertson och Tybur (2011). Dessa påståenden låg till grund för att mäta individuella skillnader i upplevd resurstillgänglighet. Tre av dessa påståenden avsåg att mäta upplevd resurstillgänglighet under uppväxten, medan övriga tre avsåg att mäta upplevd resurstillgänglighet i nuet. Två exempel påståenden var ”jag växte upp i ett välbärgat område” och ”jag oroar mig inte särskilt mycket om att kunna betala mina räkningar”. Samtliga påståenden skattades på en sjugradig likertskala där individer som fick högre värden än skalans median ansågs uppleva en hög grad av upplevd resurstillgänglighet, medan lägre värden än medianen indikerade låg grad av upplevd resurstillgänglighet.

I enkätens andra del användes Schwartz et al. (2002) ”Maximization Scale” vilket bestod av 13 olika påståenden som avsåg att mäta individuella skillnader i maximeringstendenser. Två exempel påståenden var ”oavsett hur nöjd jag är med mitt arbete är det viktigt för mig att se efter bättre möjligheter” och ”att hyra filmer är väldigt svårt. Jag har alltid problem med att välja den bästa filmen”. Även här skattades

samtliga 13 påståenden på en sjugradig likertskala. Individer som fick högre värden än skalans median ansågs vara maximerare medan lägre värden än medianen indikerade att de var satisfierare.

Vid början av enkätens båda delar fick respondenterna instruktion om att skatta hur väl dessa påståenden stämde in på dem, där siffran ett var lika med "instämmer inte alls" och siffran sju "Instämmer helt".

Samtliga delar i enkäten översattes från engelska till svenska. Dessa delar översattes sedan tillbaka till engelska av en oberoende part. Samma person kontrollerade sedan den nya översättningen mot den ursprungliga för att se att översättningen återgav grundmaterialet på ett bra sätt.

På enkätens första sida ställdes även kontrollfrågor om respondenternas ålder, kön, utbildningsnivå och om de var studenter/icke-studenter. Dessa låg till grund för studiens bakgrundsvariabler i syfte att kunna analysera maximering fenomenet ytterligare vid analysen.

Tillvägagångssätt

Datinsamlingen genomfördes med hjälp av en webbaserad enkät som utformades med Google Survey. Enkäten publicerades sedan via det sociala mediet Facebook där den delades i en offentlig grupp med cirka 10 200 medlemmar.

Enkäten publicerades vid två tillfällen. Vid första tillfället ombads samtliga gruppmedlemmar att besvara enkäten. Andra tillfället ombads enbart manliga gruppmedlemmar att besvara enkäten i syfte att få jämnare könsfördelning bland respondenterna. Enkäten var publicerad och registrerade svar under sammanlagt sju dagar.

För att undvika svarsbias gavs ingen syftesbeskrivning med studien mer än att den undersökte människors sätt att fatta beslut. Deltagandet var frivilligt och respondenterna var anonyma.

Databearbetning

Inför analys av data konstruerades tre olika index som sammansattes av olika påståenden från den föreliggande studiens enkät. Det första indexet sattes samman utifrån de påståenden som avsåg att mäta upplevd resursknapphet i nuet. Andra indexet sattes samman utifrån de påståenden som avsåg att mäta upplevd resursknapphet under uppväxten och det tredje indexet sammansattes utifrån de påståenden som avsåg att mäta maximeringstendenser. Samtliga indexeringar presenteras i Tabell 1.

Tabell 1

Beskrivning av studiens indexeringar, dess Cronbach's alpha (α), medelvärde (M), standardavvikelse (s) samt de påståenden indexeringarna bygger på

Beskrivning	α	M	s	Range	Påstående
1) Upplevd resursknapphet	.73	5.07	1.36	6	4-6
2) Upplevd resursknapphet under uppväxt	.79	4.30	1.42	6	1-3
3) Maximeringstendenser	.73	3.89	.90	5	7-19

Not. Samtliga påståenden återfinns i bilaga 1.

Resultat

Studiens första hypotes var att upplevd resursknapphet samvarierade negativt med graden av maximeringstendenser. Andra hypotesen var att det fanns ett samband mellan upplevd resursknapphet under uppväxten och individers maximeringstendenser.

För att undersöka eventuella förekomster av dessa samband utfördes Pearsons korrelationstest. Ett svagt signifikant samband visades mellan maximeringstendenser och upplevd resursknapphet ($r = -.202$, $p = .002$) där högre grad av upplevd resursknapphet visade på lägre grad av maximeringstendenser, vilket gav stöd för (Hypotes 1). Däremot visades inget signifikant samband mellan maximeringstendenser och upplevd resursknapphet under uppväxten ($r = .000$, $p = .998$) vilket inte gav stöd för (Hypotes 2).

För att undersöka fenomenet maximering ytterligare analyserades även variablerna kön, ålder och utbildningsnivå. Ett svagt signifikant samband visades mellan ålder och maximeringstendenser ($r = -.168$, $p = .012$) där yngre respondenter visade högre maximeringstendenser än äldre respondenter. Två oberoende t-tester utfördes för att granska eventuella skillnader i maximeringstendenser mellan olika kön och mellan olika utbildningsnivåer. Det förekom ingen signifikant skillnad mellan kvinnor ($M = 3.83$, $s = .86$) och män ($M = 4.00$, $s = .92$) i maximeringstendenser ($t_{221} = -1.27$; $p = .204$). Det visades inte heller någon signifikant skillnad i maximeringstendenser mellan respondenter med gymnasial ($M = 3.88$, $s = 1.05$) och eftergymnasial utbildning ($M = 3.89$, $s = .88$), ($t_{220} = -.104$; $p = .917$).

Diskussion

Den föreliggande studien undersökte hur upplevd resursknapphet påverkade individers maximeringstendenser. Resultatet visade att individer med högre grad av upplevd resursknapphet hade signifikant lägre grader av maximeringstendenser, vilket gav stöd för (Hypotes 1). Däremot visades inget signifikant samband mellan maximeringstendenser och upplevd resursknapphet under uppväxten, därmed gavs inget stöd för (Hypotes 2).

Studiens resultat kan kopplas till tidigare forskning om de kognitiva begränsningar som kan uppstå vid upplevd resursknapphet. Mullainathan, Shafir, och

Zhao (2013) menade att upplevd resursknapphet reducerar kognitiva funktioner som problemlösningsförmåga, informationsbearbetning och logiskt tänkande. Dessa kognitiva begränsningar ansågs bero på en knapphetsrelaterad oro som tog en stor del av individers mentala resurser i anspråk och riktade större delen av deras uppmärksamhet åt de problem som upplevda resursknappheten medförde. Med detta som bakgrund är ett rimligt antagande att resultatet från (Hypotes 1) grundar sig i att respondenter som upplevde högre grad av resursknapphet, troligen också riktade större delen av sin uppmärksamhet på de problem och svårigheter som uppkom vid upplevd resursknapphet. Denna kognitiva begränsning lämnade därmed inte heller något utrymme för sociala jämförelser eller omfattade sökning av alla möjligheter i beslutssituationer, som är grundläggande för en maximering beslutsstrategi.

Enligt Schwartz et al. (2002) ställde individer också högre krav på sina beslutsutfall allt eftersom valmöjligheterna ökade i beslutssituationer. Dessa högre krav kunde resultera i att även satisfierare omedvetet gick i riktning mot att utveckla en maximering beslutsstrategi. Detta kan också kopplas till det signifikanta resultatet från (Hypotes 1), då ett rimligt antagande är att respondenter som upplever högre grader av resursknapphet, troligen inte står inför lika många valmöjligheter i sin vardag i förhållande till de respondenter som upplever högre grader av resurstillgänglighet.

En ytterligare koppling kan göras mellan resultatet för (Hypotes 1) och en observation som Iyengar et al. (2006) gjorde av studenter från topp universiteten i USA. Dessa studenter visade signifikant högre maximeringstendenser än andra studenter från övriga lärosäten trots att höga betyg inte korrelerade med maximeringstendenser. Då utbildningar på toppuniversiteten i USA är betydligt mer kostsamma än övriga lärosäten, tillhör dessa studenter från toppuniversiteten rimligtvis en högre socioekonomisk skara. Med andra ord är det rimligt att anta att dessa studenter upplevde lägre grad av resursknapphet, samtidigt som de hade högre grader av maximeringstendenser.

Vidare utgick (Hypotes 2) från teorier om hur individer utvecklade olika livsstrategier beroende på den miljö och graden av resurstillgänglighet som de bland annat upplevde under uppväxten (Griskevicius et al., 2013). Individer med högre grad av resursknapphet under uppväxten utvecklade i större utsträckning en snabb livsstrategi, vilket kännetecknades av kortsiktig opportunistisk och tendenser att välja direkta fördelar utan hänsyn till långsiktiga konsekvenser (Belsky, Houts & Fearon, 2010; Ellis, 2004). Tvärtom utvecklade individer med hög grad av resurstillgänglighet under uppväxten en långsam livsstrategi med benägenhet att planera och skjuta upp direkta tillfredställelsen för att öka framtida fördelar. Utifrån dessa beslutsegenskaper som olika livsstrategier gav upphov till var det rimligt att anta att det fanns en koppling mellan snabba livsstrategier och satisfiering som beslutsstrategi, likaså mellan långsamma livsstrategier och maximering beslutsstrategi.

Det finns flera tänkbara förklaringar till varför resultatet inte gav stöd för (Hypotes 2). En rimlig förklaring kan vara förekomsten av kulturskillnader i hur människor resonerar kring upplevd resursknapphet, vilket även kan betraktas som en begränsning för den föreliggande studiens mätinstrument.

Ett rimligt antagande kan vara att det förekommer skillnader i vad som upplevs som resursknapphet bland individer från kollektivistiska och mer individualistiska samhällskulturer. Den föreliggande studiens mätinstrument som delvis bestod av påståenden som mätte upplevd resursknapphet under uppväxten, hade tidigare applicerats inom studier i USA. Det är rimligt att anta att det råder en betydligt mer

individualistiskt samhällskultur i USA, i förhållande till skandinaviska länder som Sverige där den föreliggande studien genomfördes. Därför kan ett påstående som ”jag kände mig rikare än andra barnen i skolan” antas vara mer tabulagt och svårare att identifiera sig med för respondenter i Sverige, i förhållande till de i USA. En ytterligare begränsning med den föreliggande studien grundar sig i en urvalsskevheter. Mer än 80 % av respondenterna i denna studie var antingen färdigutbildade eller genomgick en eftergymnasialutbildning, vilket rimligtvis var en effekt av att datainsamlingen gjordes i ett universitetsrelaterat forum.

Då utbildningsnivå ansågs vara en viktig komponent för socioekonomisk status enligt Bourdieu, Passeron och Sandin (2008), kan ett rimligt antagande vara att lägsta nivån för respondenternas socioekonomiska status i den föreliggande studien var betydligt högre än populationsgenomsnittet. Belsky, Schlomer och Ellis (2012) menade att socioekonomisk status i sin tur fungerade som en indikator för upplevd resurstillgänglighet. Detta ger utrymme för en tolkning om att majoriteten av respondenterna i denna studie troligen upplevde högre grad av resurstillgänglighet i förhållande till populationsgenomsnittet.

Vidare har statistik från Universitetskanslersämbetet (2015) visat att barn till de föräldrar som genomgått en akademisk utbildning väljer i större utsträckning att vidareutbilda sig på en eftergymnasialnivå, jämfört med de barn vars föräldrar saknade akademiska erfarenheter. Detta kan rimligtvis betyda att respondenter från denna studie tillhörde i större utsträckning familjer med en akademisk bakgrund och troligen kände en högre grad av resurstillgänglighet under uppväxten än populationsgenomsnittet. Vid ytterligare explorativa analyser visades bland annat att yngre respondenter hade signifikant högre maximeringstendenser än de äldre respondenterna. Detta låg i linje med tidigare studier med Iyengar et al. (2006) som också fann att maximeringstendenser var negativt korrelerade med ålder. En tänkbar förklaring till detta samband kan vara en uttröttande effekt som uppstår på längre sikt av att vara en maximizer. De individer som redan i ung ålder utvecklat en maximering beslutsstrategi kan antas ha gång på gång känt ångerfullhet vid olika beslutssituationer i livet. Med åren kan det antas att dessa individer ha kommit fram till insikten om att en omfattande sökning av alla möjligheter i valsituationer har påverkat deras välmående negativt. Ett rimligt antagande är då att en sådan insikt leder till att individer succesivt skiftar över till att utveckla en mer satisfiering beslutsstrategi i syfte att spendera mindre tid och energi i varje beslutssituation. Ett problem som uppstod vid studiens datainsamling var att somliga respondenter misstolkade enkätens kontrollfråga rörande utbildningsnivå. Detta visades genom att 191 av respondenterna svarade att de var studenter i nuläget, medan 187 respondenter angav att de hade en eftergymnasial utbildning. Detta innebär att fyra nuvarande studenter inte räknade in sig själva i kategorin *eftergymnasial utbildning*, vilket tyder på att ytterligare fyra respondenter var studerande som presenterades som icke-studenter i resultatet. Detta kunde ha undvikits genom tydligare beskrivningar av kontrollfrågorna rörande utbildningsnivåer.

Avslutningsvis kan slutsatsen dras att upplevd resursknapphet påverkar människor till att nöja sig med det för stunden bästa alternativet, vilket kan bero på att personer som upplever resursknapphet tenderar att fokusera på de problem den upplevda resursknappheten tillför snarare än att ständigt leta efter det bästa alternativet i beslutssituationer. För framtida studier kan det även vara intressant att genom ett bredare urval, som är mer representativt för populationsgenomsnittet, undersöka om sambandet mellan upplevd resursknapphet under uppväxten och maximeringstendenser

kan ge ett signifikant utslag. Vidare vore det intressant att utveckla ett mätinstrument som är mer anpassat till den rådande samhällskulturen i Sverige, också i syfte att undersöka om sambandet mellan upplevd resursknapphet under uppväxten och maximeringstendenser kan få ett signifikant utslag.

Referenser

- Belsky, J., Houts, R. M., & Fearon, R. M. P. (2010). Infant attachment security and the timing of puberty: Testing an evolutionary hypothesis. *Psychological Science*, 21(9), 1195-1201. doi:10.1177/0956797610379867
- Belsky, J., Schlomer, G. L., & Ellis, B. J. (2012). Beyond cumulative risk: Distinguishing harshness and unpredictability as determinants of parenting and early life history strategy. *Developmental Psychology*, 48(3), 662-673. doi:10.1037/a0024454
- Booth, A. (1983). Responses to scarcity. *The Sociological Quarterly*, 25(1), 113-124. doi:10.1111/j.1533-8525.1983.tb01969.x
- Bourdieu, P., Passeron, J., & Sandin, G. (2008). *Reproduktionen: Bidrag till en teori om utbildningssystemet*. Lund: Arkiv.
- Cuesta, J. (2013). Resource scarcity from an applied economic perspective. *Georgia Journal of International and Comparative Law*, 42(1), 11.
- Ellis, B. J. (2004). Timing of pubertal maturation in girls: An integrated life history approach. *Psychological Bulletin*, 130(6), 920-958. doi:10.1037/0033-2909.130.6.920
- Griskevicius, V., Delton, A. W., Robertson, T. E., & Tybur, J. M. (2011). Environmental contingency in life history strategies: The influence of mortality and socioeconomic status on reproductive timing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(2), 241-254. doi:10.1037/a0021082
- Griskevicius, V., Ackerman, J. M., Cantú, S. M., Delton, A. W., Robertson, T. E., Simpson, J. A., . Tybur, J. M. (2013). When the economy falters, do people spend or save? responses to resource scarcity depend on childhood environments. *Psychological Science*, 24(2), 197-205.
- Iyengar, S. S., & Lepper, M. R. (2000). When choice is demotivating: Can one desire too much of a good thing? *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(6), 995-1006. doi:10.1037/0022-3514.79.6.995
- Iyengar, S. S., Wells, R. E., & Schwartz, B. (2006). Doing better but feeling worse: Looking for the "best" job undermines satisfaction. *Psychological Science*, 17(2), 143-150.
- Mani, A., Mullainathan, S., Shafir, E., & Zhao, J. (2013). Poverty impedes cognitive function. *Science*, 341(6149), 976-980. doi:10.1126/science.1238041
- Schwartz, B. (2000). Self-determination: The tyranny of freedom. *American Psychologist*, 55(1), 79-88. doi:10.1037//0003-066X.55.1.79
- Schwartz, B., Ward, A., Monterosso, J., Lyubomirsky, S., White, K., & Lehman, D. R. (2002). Maximizing versus satisficing : Happiness is a matter of choice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(5), 1178-1197. doi:10.1037/0022-3514.83.5.1178
- Simon, H. A. (1956). Rational choice and the structure of the environment. *Psychological Review*, 63(2), 129-138. doi:10.1037/h0042769

- Simon, H. A. (1957). Models of man, social and rational: *Mathematical essays on rational human behavior*. New York: Wiley.
- Simpson, J. A., Griskevicius, V., Kuo, S. I., Sung, S., & Collins, W. A. (2012). Evolution, stress, and sensitive periods: The influence of unpredictability in early versus late childhood on sex and risky behavior. *Developmental Psychology*, 48(3), 674-686. doi:10.1037/a0027293
- Shah, A. K., Mullainathan, S., & Shafir, E. (2012). Some consequences of having too little. *Science*, 338(6107), 682-685. doi:10.1126/science.1222426
- Roux, C., Goldsmith, K., & Bonezzi, A. (2015). On the psychology of scarcity: When reminders of resource scarcity promote selfish behavior. *Journal of Consumer Research*, 42(4), 615.
- Universitetskanslersämbetets (UKÄ). (2015). *Universitet & högskolor Årsrapport 2015*. Växjö: TMG Tabergs

Bilaga 1

Undersökning om beslutsfattande

Jag skriver min uppsats i psykologi där jag undersöker människors sätt att fatta beslut. Enkäten tar ungefär 5 minuter att fylla i och du ska ange det svarsalternativ som du tycker stämmer bäst in på dig. Det är frivilligt att delta i denna undersökning och du kan när som helst välja att avbryta. Samtliga svar i enkäten kommer att vara anonyma och resultaten kommer att analyseras och redovisas på gruppnivå. Om du har några frågor är du mer än välkommen att kontakta mig. Tack för din medverkan!

Namn: Arian Ansari
Mail: gusansaar@student.gu.se

Är du student?

Ja

Nej

Utbildningsnivå:

Gymnasial

Eftergymnasial/högskoleutbildning

Jag är:

Kvinna

Man

Annat

Hur gammal är du?

Nedanför kommer det att visas flera påståenden. Din uppgift är att skatta hur väl påståendet stämmer in på dig. Varje påstående skattas på en skala från 1-7, där 1 betyder "Instämmer inte alls" och 7 betyder "Instämmer helt".

1. Min familj hade vanligtvis tillräckligt med pengar för saker när jag växte upp.

Instämmer

Inte

1

2

3

4

5

6

Instämmer

Helt

7

2. Jag växte upp i ett välbärgat område.

Instämmer

Inte

1

2

3

4

5

6

Instämmer

Helt

7

3. Jag kände mig rikare än de andra barnen i skolan.

Instämmer

Inte

1

2

3

4

5

6

Instämmer

Helt

7

4. Jag har tillräckligt med pengar för att köpa de saker jag vill ha.

Instämmer

Inte

1

2

3

4

5

6

Instämmer

Helt

7

5. Jag oroar mig inte särskilt mycket om att kunna betala mina räkningar.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

6. Jag tror inte att jag kommer oroas särskilt mycket om pengar i framtiden

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

Nedanför kommer det att visas flera påståenden. Din uppgift är att skatta hur väl påståendet stämmer in på dig. Varje påstående skattas på en skala från 1-7, där 1 betyder "Instämmer inte alls" och 7 betyder "Instämmer helt".

7. När jag tittar på TV, bläddrar jag ofta igenom andra kanaler, även när jag försöker titta på ett program.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

8. När jag lyssnar på radion i bilen, brukar jag kolla upp om andra stationer spelar något bättre, trots att jag är rätt nöjd med det jag lyssnar på.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

9. Jag har samma syn på förhållanden som på kläder. Jag förväntar mig att behöva prova många olika innan jag hittar det som passar perfekt.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

10.Oavsett hur nöjd jag är med mitt arbete, är det viktigt för mig att se efter bättre möjligheter.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

11.Jag brukar ofta fantisera om att leva på ett sätt som är ganska annorlunda från hur jag lever mitt vardagliga liv.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

12.Jag brukar ofta fantisera om att leva på ett sätt som är ganska annorlunda från hur jag lever mitt vardagliga liv.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

13.Jag är ett stort fan av listor som rankar olika saker (t.ex. de bästa filmerna, bästa artister, bästa atleter, bästa noveller etc.)

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

14.Jag upplever oftast att det är svårt att handla presenter till vänner.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

15.När jag handlar, upplever jag att det är svårt att hitta de klädesplagg jag verkligen tycker om.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

16. Att hyra filmer är väldigt svårt. Jag har alltid problem med att välja den bästa filmen.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

17. Att skriva upplever jag som väldigt svårt, även om det är ett brev till en vän, då det är svårt att sätta rätt ord på saker jag vill förmedla. Jag gör ofta flera utkast även om de enklaste sakerna.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

18. Oavsett vad jag gör, har jag de högsta förväntningarna på mig själv.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

19. Jag nöjer mig aldrig med det näst bästa.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7

20. Varje gång jag står inför ett val, försöker jag föreställa mig alla andra möjligheter som finns, även de möjligheter som inte är uppenbara i nuet.

Instämmer							Instämmer
Inte							Helt
1	2	3	4	5	6		7